



EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 20.02.2006  
KOM(2006) 65 lõplik

### **KOMISJONI ARUANNE**

**Teine aruanne, mis põhineb nõukogu 28. mai 2001. aasta raamotsuse (mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimiste vastase võitluse kohta) artiklil 14**

**{SEK (2006) 188}**

## **1. SISSEJUHATUS**

Nõukogu võttis 28. mail 2001 vastu raamotsuse eesmärgiga tagada kogu Euroopa Liidus kriminaalõiguse kaudu mittesularahaliste maksevahendite ühetaoline ja tugevdatud kaitse pettuste ja võltsimiste vastu.

Vastavalt raamotsuse artiklile 14 esitas komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule saadud esmase teabe põhjal koostatud aruande, mis käsitleb liikmesriikide võetud meetmeid raamotsuse täitmiseks. Nõukogu 25. ja 26. oktoobri 2004. aasta järelduste kohaselt peab komisjon talle edastatud täiendava teabe põhjal esitama uue aruande.

Käesolev aruanne ei ole komisjoni varem vastuvõetud aruande koondversioon, vaid see hõlmab üksnes liikmesriike, keda ei ole senini käsitletud (Austria, Kreeka, Luksemburg, Madalmaad, Portugal ja Taani), ning liikmesriike, kelle puhul tuleb esimese aruande teksti täiendada või muuta (Belgia ja Rootsi). Viimaseid kahte liikmesriiki käsitlev aruande osa on siiski konsolideeritud. Aruandesse on kavas lisada ka 1. mail 2004 ühinenud liikmesriigid, kuna esimeses aruandes ei ole neid arusaadavatel põhjustel käsitletud.

Et teist aruannet oleks võimalik esimesega paralleelselt lugeda ning võrrelda, on selle ülesehitus ja esitusviis esimesega võimalikult sarnane. Ka õigusaktide ülevõtmise võrdlevad tabelid ja lisad on sama ülesehitusega.

Et vältida tekstikordusi, on käesolevast aruandest välja jäetud kõik üldist (raamotsuse iseloomustus) või meetoodilist (hindamiskriteeriumid) laadi osad ning nende puhul on viidatud esimese aruande põhjendustele.

## **2. RIIKIDE MEETMED, MIS ON VÕETUD RAAMOTSUSE RAKENDAMISEKS**

### **2.1 Ülevaade raamotsuse rakendamisest: tabel 1.**

Aruanne on koostatud komisjonile laekunud teabe põhjal, mida on vajadusel ja võimalusel koostöös riikide kontaktisikutega täiendatud. Üldiselt on vastanud liikmesriikidest enamik edastanud ammendava teabe. Kõik need liikmesriigid, kes komisjonile esimese aruande jaoks teavet ei saatnud või see oli ebapiisav, on nüüdseks edastanud kõik riigisisised õigusaktid koos täpsete selgitustega. Kreeka ja Luksemburg on teatanud, et neil on seaduseelnõu veel parlamendis menetluses.

1. mail 2004 ühinenud liikmesriikidest on viis (Leedu, Läti, Poola, Slovakkia ja Tšehhi) edastanud komisjonile sätete tekstid, millega võetakse raamotsuse kohustused riigisisesse õigusesse üle. Küpros on edastanud raamotsuse rakendamise kohta osalise teabe. Eesti, Malta, Sloveenia ja Ungari ei ole komisjonile vastanud.

Käesoleva aruande osades 2.2–2.7 ei võeta arvesse teatavate liikmesriikide edastatud seaduseelnõusid, vaid üksnes kehtivaid õigusakte.

## 2.2 Maksevahenditega seotud süüteod (artikkel 2): tabel 2

Kuus liikmesriiki (Belgia, Luksemburg, Madalmaad, Poola, Rootsi ja Taani) kasutavad artikli 2 punkti a käsitlemisel väga üldiseid varastamise, röövimise või muul ebaseaduslikul viisil omastamise määratlusi või mõisteid. See-eest on Austria, Leedu, Läti, Portugali ja Slovakkia kriminaalõiguses maksevahendid selgesõnaliselt välja toodud. Tšehhis on pangakaartide ebaseaduslik kasutamine karistatav ning peagi lisatakse selle riigi õigusaktidesse nende kohta üldisem käsitlus. Leedus on karistatav ka rahaline kahju, mida raamotsuses ei ole käsitletud. Slovakkia õiguses eristatakse maksevahendite loata kasutamise ja ebaseadusliku rikastumise mõistet. Küpros ei ole selle küsimuse kohta edastanud mingit teavet.

Artikli 2 punktis b käsitletud maksevahendite võltsimise või järeletegemise puhul piirneb enamik liikmesriike sellega, et käsitleb süüteona pettust, mis on seotud artiklis 1 näitena esitatud maksevahenditega.

Belgias ja Madalmaades ei käsitleta maksevahendeid eraldi, vaid üldisemate süütegude liikide raames. Luksemburg vastas, et seaduseelnõu artikli 2 punktide b, c ja d ülevõtmiseks on veel parlamendis menetluses.

Kolm liikmesriiki (Belgia, Poola ja Taani) ei määratle raamotsuse artikli 2 punktis c käsitletud maksevahendi vastuvõtmist, omastamist, transportimist, müüki või üleandmist kolmandale isikule või selle valdamist selgesõnaliselt süüteona. Nimetatud riikides on need süütegude liigid hõlmatud algdokumendi varastamise üldisema mõistega.

Võltsitud, järeletehtud, varastatud või ebaseaduslikult omastatud maksevahendi vastuvõtmist, omastamist, müümist või üleandmist kolmandale isikule käsitletakse selgesõnaliselt süüteona Austrias, Küprosel, Leedus, Lätis, Madalmaades, Rootsis ja Tšehhis. Nimetatud riikides eristatakse sama selgelt „omastamist“ ja „valdamisest“. Seevastu on transportimine reguleeritud nimetatud riikides üldisemate õigusaktidega.

Suur osa liikmesriike muutis süüteoks ka mittesularahaliste maksevahendite kasutamise pettuse eesmärgil ning mõnikord laiemas kontekstis kui sätestatud artikli 2 punktis d. Teatavates liikmesriikides on maksevahendite kasutamine pettuse eesmärgil, see tähendab kahju tekitamine eksitamise teel, karistatav üldisemalt pettust käsitlevate seadussätete ja neile lisatud täiendavate sätete alusel.

Teatavad liikmesriigid (Belgia, Poola ja Taani) leiavad, et nende riikide õigusaktid on raamotsusega vastavuses üldiste sätete, mõistete, käsitluste või määratluste alusel. Nagu esimeses aruandes on märgitud, võivad üldised õiguspõhimõtted olla ammendavad, kui need tagavad õigusvahendi piisavalt selge ja täpse kohaldamise.

## 2.3 Arvutitega seotud süüteod (artikkel 3): tabel 3

Austria, Belgia, Leedu, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Slovakkia, Rootsi, Taani ja Tšehhi märkisid, et nende kriminaalõiguses on artiklis 3 loetletud arvuti kasutamise seotud süütegude eest tagatud tõhusad karistused. Enamik liikmesriikides on pettust määratletud üldiselt (eelkõige Austrias, Belgias, Leedus, Madalmaades, Poolas ja Tšehhis), hõlmates arvutiprogrammi või -süsteemi töö takistamist või arvutiandmete sisestamist, muutmist, kustutamist või sulustamist.

Tšehhis on praegu pooleli konkreetsemate õigusaktide menetlemine. Kolmes liikmesriigis (Portugalis, Rootsis ja Slovakkias) on kõnealuses artiklis osutatud õigusvastased teod reguleeritud üldiste arvutikahjurlust käsitlevate sätetega. Luksemburg vastas, et seaduseelnõu artikli 3 ülevõtmiseks on veel parlamendis menetluses. Küpros ei ole selle punkti kohta edastanud mingit teavet.

## **2.4 Eriotstarbeliselt kohandatud seadmetega seotud süüteod (artikkel 4): tabel 3**

Enamiku komisjonile vastanud liikmesriikide kriminaalõigus hõlmab artiklis 4 osutatud süütegusid. Ometi on teatavate liikmesriikide (Austria, Belgia, Madalmaad, Poola, Slovakkia, Rootsi, Taani ja Tšehhi) õigusaktid, millele osutatakse nimetatud artikli ülevõtmisele, väga üldise sõnastusega.

Portugal on teatanud, et tal puuduvad artiklit 4 käsitlevad eriõigusaktid. Nimetatud artikli esimeses lõikes osutatud süüteod on reguleeritud Portugali kriminaalkoodeksis artikliga, milles käsitletakse riigi või välisriigi võlakirjade ning garantiikirjade või krediitkaartide võltsimise või järeletegemise eesmärgil toimepandud tegusid. See-eest artikli 4 punkti b ei ole Portugali õigusaktides käsitletud. Muudatused õigusaktidesse tehakse käimasoleva kriminaalreformi käigus.

Leedu ja Läti on artikli 4 täitmiseks lisanud riigi õigusaktidesse erisätteid artikli 2 punktis b osutatud süüte eesmärgil konkreetselt väljatöötatud arvutiprogrammide kohta. Luksemburgi õigusaktides veel puuduvad erisätteid artikli 4 ülevõtmiseks. Küpros ei ole komisjonile edastanud nimetatud süütegude liikide kohta mingit teavet.

## **2.5 Karistused (artikkel 6): tabel 4**

Enamik liikmesriike on võtnud artikli 6 alusel vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 2–4 osutatud tegude eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega, sealhulgas vähemalt tõsistel juhtudel vabadusekaotusega, mis võib õigustada väljaandmist.

Kõik liikmesriigid on näinud artiklites 2, 3 ja 4 osutatud süütegude eest ette vabadusekaotuse (vt tabel 4), kuid nagu nimetatud tabelist näha, on artikli 6 ülevõtmine väga ebaühtlane.

Seitsmes liikmesriigis on kehtestatud artiklis 2 osutatud tegude eest maksimaalne vabadusekaotus: Austrias on järeletegemise, vastuvõtmise ja kasutamise eest ette nähtud viieaastane vangistus, Küprosel on maksevahendite võltsimise eest ette nähtud maksimaalselt 14-aastane ning nende kasutamise ja hankimise eest 7-aastane vabadusekaotus, Taanis on ette nähtud maksimaalselt kuus aastat maksevahendite võltsimise ja varastamise ning 18 kuud nende kasutamise eest, Lätis kümme aastat maksevahendite varastamise, hankimise ja hävitamise ning 3–15 aastat pettuse eesmärgil kasutamise, võltsimise ja võltsitud maksevahendite kasutamise eest, Leedus on võltsitud maksevahendite kasutamise eest ette nähtud maksimaalselt kuus aastat vangistust, Madalmaades seitse aastat, Portugalis karistatakse võltsitud maksevahendi hankimise eest kolmeaastase vabadusekaotusega, raha salakaubanduse eest maksimaalselt viieaastase, võltsitud tšekkide ja võltsitud teise isiku dokumendi kasutamise eest kuue kuu kuni viieaastase ning võltsimise enda eest kolme kuni 12-aastase vabadusekaotusega, ning Rootsis varastamise, võltsimise ja vastuvõtmise

eest maksimaalselt kümneaastase vabadusekaotusega, kuid üksnes juhul, kui süütegu on „tõsine“.

Viies liikmesriigis jääb ettenähtav karistus minimaalse ja maksimaalse vabadusekaotuse vahele.

Belgias võidakse varastamise ja väljapressimise eest määrata kahekuune kuni eluaegne vabadusekaotus. Tšehhis on võltsimise/järeletegemise eest ette nähtud viie- kuni kaheksaastane vabadusekaotus, pettuse eesmärgil kasutamise eest kahe- kuni kaheksaastane vabadusekaotus. Luksemburgis varastamise eest aga üks kuni viis aastat. Poolas on ebaseadusliku järeletegemise ja valdamise eest ette nähtud kolm kuni viis aastat, kuid varastamise eest üks kuni 12 aastat vangistust. Slovakkias on maksevahendite võltsimine/järeletegemine ja nende kasutamine karistatav ühe- kuni viieaastase vabadusekaotusega. Slovakkia on liikmesriikidest ainuke, kus ebaseadusliku rikastumise eest ette nähtud karistuse ülemmäär on kaks aastat.

Teatavates liikmesriikides on ette nähtud vaid vabadusekaotus, teistes nii vabadusekaotus kui trahv.

Leedus, Poolas ja Portugalis on lisaks vabadusekaotusele nähtud ette trahv. Madalmaades ja Slovakkias on võimalik valida vangistuse, trahvi või nende kombinatsiooni vahel. Tšehhis on võimalik valida vangistus või trahv. Artikli 2 punktides b, c ja d nimetatud süütegude eest määratava rahatrahvi suurus varieerub, võib olla eelnevalt kindlaks määramata (Tšehhi) või ulatuda kuni 360 trahvipäevani (Austria).

Enamik liikmesriike (Belgia, Leedu, Madalmaad, Portugal, Slovakkia ja Tšehhi) on säilitanud tavasüsteemi, Austrias on ette nähtud *trahvipäevade süsteem*.

Enamik liikmesriikides käsitletakse artiklis 2 osutatud süütegusid sõltuvalt raskusastmest. Teatavates liikmesriikides (Austria, Küpros, Läti, Portugal, Slovakkia ja Tšehhi) võetakse arvesse raskendavaid asjaolusid, näiteks kuritegelikus ühenduses osalemist. Enamik liikmesriike on artiklis 4 osutatud tegude eest määranud kergemad karistused kui artiklites 2 ja 3 osutatud tegude eest. Ning viimaseks – artiklis 3 osutatud tegude eest on määratud kergemad karistused kui artiklis 2 osutatud tegude eest.

Seega küsimus, kas liikmesriikides ettenähtud karistused on piisavalt hoiatavad, peaks praeguse seisuga saama rahuldava vastuse: kõik käesolevas aruandes käsitletavad liikmesriigid on artiklis 2 osutatud tegude eest näinud ette vabadusekaotuse.

Nii selles kui esimeses aruandes käsitletud liikmesriikide puhul on artiklite 2, 3 ja 4 osutatud süütegude karistamise seisukohast nende kriminaalõiguses olemas üldsätted selles osalemise, sellele kallutamise ja selle katse kohta (artikli 5 tähenduses).

Ka selle aruande järgi tundub, et *ettevalmistav tegevus* on üldiselt karistatav vaid Rootsis, teistes liikmesriikides on ette nähtud karistused nende tegude eest vaid konkreetsete süütegudega seoses. Teo toimepanemise *katse* on raskete kuritegude puhul karistatav kõikides liikmesriikides, *pisikuriteo katse* on enamik liikmesriikides

üldiselt karistatav tegu, kuigi teatavates riikides on selle eest ette nähtud karistus vaid konkreetsetel juhtudel.

## **2.6 Jurisdiktsioon (artikkel 9): tabel 5**

Tundub, et enamik liikmesriike täidab artikli 9 lõike 1 punktides a ja b kehtestatud kohustusi. Poola täidab punkti a ning ühe erandiga punkti b kohustust: Poola seaduste kohaselt peab mõistma kohut Poola õiguse alusel, juhul kui Poola kodanik on pannud välisriigis toime kuriteo, mille eest on Poola õiguse järgi ette nähtud vähemalt kaheaastane vabadusekaotus, tingimusel et see isik asub Poola territooriumil. Neli liikmesriiki (Austria, Leedu, Rootsi ja Taani) on teatanud, et nad ei võta üle artikli 9 lõike 1 punkti c, milles on ette nähtud jurisdiktsiooni kehtestamine juriidilise isiku huvides, mille peakontor asub kõnealuse liikmesriigi territooriumil.

Luksemburgi õigusaktides ei ole sätteid, millega seda artiklit üle võtta, Küpros ei ole nimetatud kohustuse ülevõtmise kohta teavet edastanud.

## **2.7 Juriidilise isiku vastutus ja karistused (artiklid 7 ja 8): tabel 6**

Viis liikmesriiki (Austria, Läti, Portugal, Slovakkia ja Tšehhi) on teatanud, et seaduseelnõu artiklite 7 ja 8 ülevõtmiseks on veel parlamendis menetluses. Kuues liikmesriigis (Belgia, Leedu, Madalmaad, Poola, Rootsi ja Taani) on olemas õigussätted, mille alusel on võimalik juriidilisi isikuid vastutusele võtta artiklites 2–4 osutatud tegude eest, mille on nende kasuks toime pannud isik, kellel on juriidilise isiku juures juhtiv koht. Ka on nimetatud liikmesriigid võtnud vajalikke meetmeid tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui tema juures juhtival kohal oleva isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on osutunud võimalikuks toime panna artikli 2–4 osutatud teod.

Karistustena on ette nähtud haldus- või kriminaalõiguslikke trahve ning (teatavatel juhtudel) muid meetmeid alates pankroti väljakuulutamisest ja lõpetades haldus- või kaubandusõiguslike sanktsioonidega. Tabelist 6 on näha võetavate karistuste või haldus-, tsiviil- ja kriminaalmeetmete mitmekesisus.

## **3. KOKKUVÕTE**

Enamik komisjonile teise aruande raames vastanud liikmesriike on raamotsuse otseselt või (mõnel juhul) kaudselt üle võtnud (artiklid 2, 3 ja 5). Kaks liikmesriiki (Kreeka ja Luksemburg) ei ole raamotsuse täielikuks ülevõtmiseks veel kõiki vajalikke meetmeid võtnud, kuna vastav seaduseelnõu tuleb veel parlamendis heaks kiita. Küpros ei ole komisjonile edastanud piisavalt teavet, et oleks võimalik terviklikult hinnata selle riigi õigusaktide vastavust raamotsusega.

Enamik liikmesriike on artikli 4 üle võtnud, kuigi teatavad riigid on seda teinud väga üldiste õigussätetega. Eelkõige Portugal on teatanud, et artiklis 4 osutatud süüteod on reguleeritud krediitkaartide võltsimist ja järeletegemist käsitlevate sätetega ning artikli 4 punkti b ülevõtmiseks on vaja teha õigusaktidesse muudatusi.

Kriminaalkaristusi käsitlev artikkel 6 on küll üle võetud, kuid väga ebaühtlaselt.

Peaaegu kõik komisjonile vastanud liikmesriigid täidavad või hakkavad kohe pärast sellekohaseid seadusemuudatusi täitma artiklis 6 sätestatud kohustusi, mille kohaselt artiklites 2–4 osutatud tegude eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega.

Artiklid 7 ja 8 on üle võetud kuues liikmesriigis (Belgia, Leedu, Madalmaad, Poola, Rootsi ja Taani), kus on seega tagatud juriidiliste isikute vastutus. Viies liikmesriigis on seaduseelnõu 7 ja 8 artikli ülevõtmiseks parlamendis menetluses.

Tundub, et enamik liikmesriike täidab artikli 9 lõike 1 punktides a ja b kehtestatud kohustusi. Neli liikmesriiki (Austria, Leedu, Rootsi ja Taani) on teatanud, et nad ei võta artikli 9 lõike 1 punkti c üle.

On kahetsusväärne, et käesoleva aruande valmimise ajaks ei ole seitse liikmesriiki edastanud teavet kõikide õigussätete kohta või ei ole raamotsuse ülevõtmist veel lõpetanud.